

18 Μαρτίου 2015

Το τραγούδι του νεκρού αδερφού

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Τα 90 χρόνια του Μίκη Θεοδωράκη γιορτάζει το θέατρο Badminton με τη δεύτερη μεγάλη παράσταση “Το Τραγούδι του Νεκρού Αδελφού”.

Ένα από τα εμβληματικότερα έργα του μεγάλου Έλληνα δημιουργού, ανεβαίνει στη σκηνή του Badminton σε μια ανανεωμένη εκδοχή, που επεξεργάστηκε ο ίδιος ο συνθέτης σε σκηνοθεσία **Θανάση Παπαγεωργίου**.

Πρόκειται για μια καταλυκτική λαϊκή τραγωδία εμπνευσμένη από τον εμφύλιο αλληλοσπαραγμό που ξέσπασε μετά από την εθνική εποποιία κατά του φασισμού. Πενήντα και πλέον χρόνια μετά την πρώτη παρουσίασή του, ο Θανάσης Παπαγεωργίου καταπιάνεται εκ νέου με το κλασικό αυτό έργο, αποτίοντας φόρο τιμής στον κορυφαίο Έλληνα συνθέτη.

Για τη νέα, μεγάλη παραγωγή του Θεάτρου Badminton, ο Μίκης Θεοδωράκης δημιούργησε μια εντελώς καινούρια εκδοχή, επιχειρώντας μια συνομιλία με το παρόν και προσθέτοντας μια ολόκληρη πράξη. Η πρώτη πράξη ασχολείται με τη σκοτεινή περίοδο, πριν και μετά τα Δεκεμβριανά και ο συνθέτης ενσωματώνει τα πρώτα τραγούδια από τα “Λυρικά” σε στίχους του Τάσου Λειβαδίτη.

Μία αυθεντική προσωπική μαρτυρία του Μίκη Θεοδωράκη 70 χρόνια μετά, ένα έργο βαθιάς συγκίνησης και πνοής, Το Τραγούδι του Νεκρού Αδελφού επαναφέρει στο προσκήνιο τα θεμελιώδη αιτήματα για μνήμη, αξιοπρέπεια και εθνική ομοψυχία.

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΝΕΚΡΟΥ ΑΔΕΛΦΟΥ

Γραμμένο το 1961, το Τραγούδι του νεκρού αδελφού είναι ένα από τα κορυφαία έργα του μεγάλου Έλληνα δημιουργού. Το έργο είναι μια λαϊκή τραγωδία εμπνευσμένη από τον εμφύλιο αλληλοσπαραγμό που ξέσπασε μετά από την εθνική εποποιία κατά του φασισμού. Το Τραγούδι του νεκρού αδελφού περιλαμβάνει οκτώ ανυπέρβλητα λαϊκά τραγούδια, σε μουσική και στίχους του συνθέτη (πλην ενός, τους στίχους του οποίου έγραψε ο Κώστας Βίρβος). Το έργο, που διαπνέεται από μια συγκίνηση αρχετυπική -σχεδόν θρησκευτική-, είναι ένας ύμνος στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια και στη συλλογική ανάγκη για μνήμη. Ταυτόχρονα, αποτελεί ένα γενναίο κάλεσμα σε εθνική ομοψυχία, σκύβοντας με συγκλονιστική ωριμότητα πάνω στις πληγές του Εμφυλίου, οι οποίες την εποχή που γράφτηκε ήταν ακόμα ανοιχτές.

Η πρώτη παρουσίαση του Τραγουδιού έγινε το 1962 από τον θίασο του Μάνου Κατράκη, με βασικό ερμηνευτή τον Γρηγόρη Μπιθικώτση στην κορυφαία ίσως στιγμή του. Έκτοτε ακολούθησαν κι άλλες παραστάσεις, ανάμεσα στις οποίες ξεχωριστή θέση κατέχουν εκείνες του Θανάση Παπαγεωργίου του Θεάτρου Στοά (1999).

Τα «Λυρικά» που πρόσθεσε ο Μίκης Θεοδωράκης στη νέα επεξεργασία του έργου έρχονται και ολοκληρώνουν ιδανικά «Το Τραγούδι του Νεκρού Αδελφού». Αν και γράφτηκαν το 1977, συντροφεύουν με απόλυτη αρμονία την αφήγηση και τις

μαρτυρίες του συγγραφέα Μίκη Θεοδωράκη για τη μεταπολεμική και προεμφυλιακή Ελλάδα των Δεκεμβριανών, της προδοσίας, των ψεύτικων και αληθινών αντιθέσεων. Τα «Λυρικά» είχαν την ιδιαιτερότητα να γραφτεί πρώτα η μουσική και μετά οι στίχοι από τον ποιητή και «συντοπίτη» του Μίκη Θεοδωράκη στη Μακρόνησο, Τάσο Λειβαδίτη. Τα «Λυρικά» πρωτοτραγούδησε ο ίδιος ο Μίκης Θεοδωράκης και ηχογραφήθηκαν ζωντανά στο Λυκαβηττό το 1977.

Φέτος, δεκαπέντε χρόνια μετά από την πρώτη του συνάντηση με το μυθικό αυτό έργο και πενήντα δύο χρόνια από την πρώτη παρουσίαση, ο Θανάσης Παπαγεωργίου επανέρχεται στο Τραγούδι του νεκρού αδελφού και το προσεγγίζει εκ νέου με μια σύγχρονη ματιά.

Η νέα εκδοχή, που προέκυψε ως φόρος τιμής του σκηνοθέτη προς τον μεγάλο δημιουργό, διατηρεί το κατανυκτικό αίσθημα που διατρέχει το έργο, προεκτείνοντας την προβληματική του προς το σήμερα. Η παράσταση ανεβαίνει μ' έναν σπουδαίο θίασο, ένα σύνολο πενήντα ηθοποιών, τραγουδιστών, χορευτών και μουσικών, που περιλαμβάνει σημαντικές προσωπικότητες του ελληνικού θεάτρου και πενταγράμμου. Τους βασικούς ρόλους ερμηνεύουν η Λήδα Πρωτοψάλτη, ο Κώστας Αρζόγλου, ο Νίκος Ιαβανίτης, ο Χρήστος Πλαίνης, η Εύα Καμινάρη η Στέλλα Γκίκα και ο Χρήστος Κάλοου. Τα Λυρικά ερμηνεύουν ο Κώστας Θωμαΐδης, η Καλιόπη Βέτα και η Μπέτυ Χαρλαύτη συνοδευόμενοι από μία κιθάρα και ένα ακορντεόν σε μία κατανυκτική νέα ενορχήστρωση του Γιάννη Μπελώνη σύμφωνα με την επιθυμία και έμπνευση του ίδιου του Μίκη Θεοδωράκη. Στον εξέχοντα ρόλο του Λαϊκού Τραγουιστή ο Κώστας Μακεδόνας με μεγαλοπρέπεια αποδίδει τα αθάνατα τραγούδια του έργου. Μαζί τους η «Λαϊκή Ορχήστρα Μίκης Θεοδωράκης» υπό τον Γιάννη Μπελώνη, που με την καθοδήγηση του Μίκη Θεοδωράκη πραγματοποίησε τις ενορχηστρώσεις.

Στόχος του Θανάση Παπαγεωργίου είναι να αναδείξει την επικαιρότητα του έργου σε μια εποχή αναδυόμενης πόλωσης, που έχει επιτακτική ανάγκη –όσο καμία άλλη στο πρόσφατο παρελθόν– την εθνική ενότητα. Ο σκηνοθέτης θα πει:

«Το Τραγούδι του νεκρού αδελφού δεν τραγουδιέται από εκείνους που αδιαφορούν για το τραγικό παρελθόν της χώρας, δεν τραγουδιέται από εκείνους που έχασαν τη μνήμη τους γυρίζοντας την πλάτη στον εφιάλτη που έζησε η πατρίδα. Τραγουδιέται μόνο από εκείνους που εύχονται να μην υπάρξει άλλος αλληλοσπαραγμός».

Η προσέγγιση του Παπαγεωργίου δικαιώνει τη σκέψη του ίδιου του Μίκη Θεοδωράκη. Γραμμένα στις αρχές της δεκαετίας του '60 με αφορμή την πρώτη παρουσίαση του έργου, τα λόγια του συνθέτη ηχούν σήμερα απολύτως επίκαιρα:

«Σε στιγμές τόσο κρίσιμες για το έθνος και το λαό, πιστεύω πως ο ζωντανός καλλιτέχνης πρέπει να καταπιάνεται με έργα και με ενέργειες που θα βοηθήσουν γρήγορα να βρούμε την αληθινή διέξοδο. Πιστεύω πως ο μοναδικός δρόμος είναι ο δρόμος που οδηγεί στην ιστορία και στον πολιτισμό, είναι η ενότητα συμβατική, σκόπιμη, ενότητα των Ελλήνων».

Από τις **19 Μαρτίου**, το Τραγούδι του

νεκρού αδελφού επαναφέρει στο προσκήνιο τα θεμελιώδη αιτήματα για μνήμη, αξιοπρέπεια και ομοψυχία. Μια ιστορική παράσταση, για την ιστορία που ξαναγράφεται.

Το 1999 ο Θανάσης Παπαγεωργίου έδωσε για πρώτη φορά στο Θέατρο Στοά, αλλά και σε υπαίθρια θεάτρα, τη δική του εκδοχή. Σήμερα, ο σκηνοθέτης επιστρέφει στο σπουδαίο έργο θέλοντας να τιμήσει τον δημιουργό του: «Μακάρι», δηλώνει ο σκηνοθέτης, «με τη δουλειά που θα κάνω στο έργο του, να αποσβεστεί ένα μικρό

έστω μέρος του χρέους που νιώθω απέναντί του».